

BALTAGUL

Mihail Sadoveanu

Cuprins

1. Partea I - Opera: particularități ale romanului
2. Partea II - Personajul: Vitoria Lipan
3. Partea III - Relația dintre Vitoria Lipan și Gheorghiță
4. Partea IV - Schița rapidă cu mnemonics
5. Partea V - Subiect, barem și schelet de eseu
6. Partea VI - Flashcards

PARTEA I. OPERA - PARTICULARITĂȚILE ROMANULUI

I. Curent literar + două trăsături

Romanul Baltagul, publicat în 1930, aparține realismului tradițional interbelic. Mihail Sadoveanu este un scriitor reprezentativ al perioadei interbelice, cunoscut pentru recuperarea lumii arhaice, pentru interesul față de istorie, comunitate rurală, mit și rânduială. Opera este polivalentă: roman realist-obiectiv, roman al transumanței, roman monografic, roman inițiatic, roman mitic, roman polițist și roman simbolic.

- Trăsătura 1 - respectarea verosimilității și a cronologiei. Acțiunea este plasată într-un spațiu recognoscibil, Moldova de la munte, și urmărește, în ordine logică, dispariția lui Nechifor, neliniștea Vitoriei, plecarea la drum, ancheta și demascarea vinovaților.
- Trăsătura 2 - caracterul tradițional și monografic. Romanul prezintă datini, credințe, relații de familie, ocupații, obiceiuri de nuntă, botez, înmormântare și parastas, surprinzând o civilizație rurală guvernată de legea nescrisă a rânduiei.

CITAT / FORMULARE: „Baltagul” devine nu doar unealtă, ci semn al dreptății arhaice.

Cum îl folosești: se poate folosi pentru titlu, simbol și ideea că adevărul trebuie refăcut prin justiție morală.

MNEMONIC: B.A.L.T.A.G.U.L. PENTRU ROMANUL TRADIȚIONAL

B = Baltagul: simbol al dreptății, al crimei și al restabilirii ordinii.
A = Ancheta: Vitoria urmărește urmele lui Nechifor ca un detectiv arhaic.
L = Lipan: familia este centrul moral al romanului.
T = Tradiție: datini, credințe, ritualuri, obiceiuri de la munte.
A = Arhaic: lumea veche funcționează după rânduială și semne.
G = Gheorghică: fiul trece prin inițiere și maturizare.
U = Uciderea: crima este ascunsă, apoi reconstituită la parastas.
L = Lupu: câinele recunoaște vinovatul și participă la pedepsirea lui.

II. Tema + două secvențe

Tema romanului este viața omului de la munte, prezentată prin existența arhaică a familiei Lipan, prin călătoria de descoperire a adevărului și prin lupta binelui împotriva răului. Romanul urmărește iubirea matură a Vitoriei pentru Nechifor, datoria față de familie, moartea, inițierea lui Gheorghică și refacerea ordinii morale încălcate prin crimă.

Secvența 1 - Incipitul: legenda și semnele

Începutul romanului fixează lumea arhaică prin legenda despre rosturile neamurilor, pe care Nechifor Lipan obișnuia să o spună la nunți și cumetrii. Deși este absent fizic, el rămâne prezent în memoria Vitoriei. Neliniștea femeii este amplificată de semne: întârzierea soțului, visul tulburător, cântatul cocoșului, schimbarea vremii și sentimentul că rânduiala lumii a fost ruptă. Astfel, romanul pornește dintr-o intuiție feminină, transformată treptat în anchetă.

CITAT / FORMULARE: Nechifor Lipan este absent ca prezență, dar central ca memorie și destin.

Cum îl folosești: arată că romanul se construiește în jurul unei absențe care declanșează acțiunea și maturizarea lui Gheorghică.

Secvența 2 - Finalul: parastasul și demascarea vinovaților

Finalul romanului reface ritualic dreptatea. La parastasul lui Nechifor, Vitoria reconstituie crima cu o precizie care îi constrânge pe vinovați să se trădeze. Calistrat Bogza și Ilie Cuțui sunt demascați, iar baltagul, obiectul crimei, devine instrumentul prin care se restabilește ordinea morală. Scena are forță dramatică deoarece adevărul nu apare prin instituții moderne, ci prin inteligența, memoria, intuiția și autoritatea Vitoriei.

MNEMONIC DE SCENĂ PENTRU OPERĂ: LE-PA

LE = Legenda și semnele: lumea arhaică, Nechifor absent, intuiția Vitoriei.
PA = Parastasul: reconstituirea crimei, demascarea, dreptatea restabilită.

III. Două elemente de structură, compoziție și limbaj

1. Titlul

Titlul este alcătuit dintr-un substantiv comun articulat hotărât, „Baltagul”, ceea ce individualizează obiectul și îi oferă valoare simbolică. Baltagul este, la nivel concret, toporul cu două tăișuri al ciobanilor. La nivel simbolic, el trimite la arma crimei, la instrumentul actului justițiar și la ideea de refacere a echilibrului. În unele interpretări, baltagul amintește de labrys, securea dublă asociată labirintului și inițierii.

2. Conflictul

Conflictul principal este exterior, de natură morală și socială: Vitoria trebuie să afle adevărul despre dispariția lui Nechifor și să îi pedepsească pe criminali. Există însă și un conflict interior, psihologic, reprezentat de neliniștea Vitoriei, provocată de absența prelungită a soțului și de semnele rău-prevestitoare. Un alt conflict, discret, este cel dintre tradiție și modernitate: lumea arhaică a muntelui intră în contact cu autorități, târguri, acte și instituții.

3. Perspectiva narativă

Perspectiva narativă este obiectivă, cu narator omniscient, care relatează la persoana a III-a. Naratorul urmărește mai ales conștiința Vitoriei, dar păstrează distanța specifică romanului realist. Această perspectivă permite prezentarea lumii rurale ca univers coerent, guvernat de tradiții, semne și norme morale.

MNEMONIC PENTRU STRUCTURĂ: TIT-CO-PER

TIT = titlul simbolic: baltaș, crimă, dreptate, inițiere.

CO = conflict exterior și moral: Vitoria contra criminalilor.

PER = perspectivă obiectivă: persoana a III-a, narator omniscient.

Concluzie pentru opera studiată

Prin temă, structură, personaje și simboluri, Baltagul ilustrează romanul tradițional interbelic și realismul obiectiv, dar depășește simpla reprezentare socială prin dimensiunea mitică și inițiativă. Opera devine povestea unei femei care reface ordinea lumii, a unui fiu care se maturizează și a unei comunități în care dreptatea nu este negociabilă.

PARTEA II. PERSONAJUL - VITORIA LIPAN

Această secțiune poate fi folosită pentru subiectul despre particularitățile de construcție a unui personaj. Ea păstrează cerințele de BAC: statut social, moral și psihologic, trăsătură dominantă evidențiată prin două episoade, mijloace de caracterizare și concluzie.

Tipologie literară

- personaj principal, deoarece acțiunea romanului este declanșată și condusă de ea;
- personaj realist, pentru că aparține unei lumi sociale concrete, cea a satului de munte;
- personaj exponențial, deoarece întruchipează valorile comunității tradiționale;
- personaj puternic individualizat, prin intuiție, inteligență, autoritate și voință;
- figură aproape mitică, fiind asociată cu dreptatea, rânduiala și refacerea echilibrului.

I. Statutul social, moral și psihologic

Statutul Vitoriei Lipan

Social	Moral și psihologic
• femeie de la munte, soția ciobanului Nechifor Lipan; • mamă a doi copii, Minodora și Gheorghică; • aparține comunității tradiționale moldovenești; • în absența soțului, devine autoritatea familiei; • nu are putere oficială, dar are autoritate morală în comunitate.	• moral: fidelă, dreaptă, demnă, integră, incapabilă să accepte nedreptatea; • moral: pune datoria față de soț și familie mai presus de teamă; • psihologic: intuitivă, lucidă, stăpână pe sine, tenace; • psihologic: transformă suferința în acțiune și își ascunde durerea pentru a conduce ancheta.

MNEMONIC PENTRU STATUT: S.M.P.

S = Social: soție de cioban, mamă, femeie respectată în sat.
M = Moral: dreptate, fidelitate, datorie, onoare familială.
P = Psihologic: intuiție, voință, luciditate, stăpânire de sine.

II. Trăsătura dominantă + două episoade

Pentru caracterizare, se poate alege trăsătura hotărârii sau a spiritului justițiar. Varianta cea mai ușor de legat de scene este următoarea: Vitoria Lipan este o femeie hotărâtă, intuitivă și justițiară. Ea nu acceptă hazardul, nu se lasă intimidată și transformă presimțirea într-o cercetare logică.

Episodul 1 - Semnele și pregătirea plecării

Întârzierea lui Nechifor nu este tratată de Vitoria ca o simplă întâmplare. Femeia interpretează semnele, își amintește drumurile soțului, postește, merge la preot, consultă autoritățile și pregătește plecarea. Hotărârea ei arată că personajul nu rămâne blocat în suferință, ci caută adevărul cu disciplină și luciditate.

Episodul 2 - Drumul anchetei

Pe traseu, Vitoria reconstituie drumul lui Nechifor prin întrebări, observații și deducții. Ea ascultă oamenii, verifică informațiile, recunoaște calul și câinele, citește reacțiile celor din jur și își conduce fiul cu fermitate. Episodul evidențiază inteligența practică a personajului și capacitatea de a transforma lumea rurală într-un spațiu al investigației.

Episodul 3 - Parastasul, pentru spiritul justițiar

Finalul poate fi folosit ca episod suplimentar. La parastas, Vitoria reconstituie crima și îi face pe Calistrat Bogza și Ilie Cuțui să se trădeze. Ea nu acționează impulsiv, ci organizează adevărul ca pe un proces moral. Scena arată autoritate, inteligență, stăpânire de sine și credința că ordinea lumii trebuie refăcută.

CITAT / FORMULARE: Vitoria nu caută răzbunarea oarbă, ci dreptatea care reface rânduiala.

Cum îl folosești: arată diferența dintre simpla durere personală și funcția morală a personajului.

MNEMONIC PENTRU PERSONAJ: H.I.J.

H = Hotărârea: nu renunță până nu află adevărul.
I = Intuiția: citește semnele naturii și reacțiile oamenilor.
J = Justiția: transformă ancheta în restabilire morală a ordinii.

III. Mijloace de caracterizare

- Caracterizarea directă apare prin vocea naratorului și prin felul în care comunitatea îi recunoaște autoritatea, inteligența și hotărârea.
- Autocaracterizarea este discretă, deoarece Vitoria nu se explică excesiv, ci își dovedește forța prin decizii și acțiuni.
- Caracterizarea indirectă se realizează prin fapte, gesturi, limbaj, relația cu Gheorghică, raportarea la Nechifor și modul în care conduce ancheta.
- Relația cu tradiția este esențială: Vitoria este credincioasă rânduielilor, dar nu este pasivă; ea folosește tradiția ca instrument de cunoaștere și dreptate.

Concluzie pentru personaj

Vitoria Lipan este unul dintre cele mai puternice personaje feminine din literatura română. Ea unește iubirea conjugală, datoria maternă, inteligența practică și spiritul justițiar. Prin ea, Sadoveanu construiește nu doar portretul unei femei de la munte, ci imaginea unei conștiințe morale care apără familia, adevărul și rânduiala lumii.

PARTEA III. RELAȚIA DINTRE VITORIA LIPAN ȘI GHEORGHITĂ

Această secțiune modifică și clarifică materialul despre relația dintre două personaje. Structura respectă cerințele din barem: statutul celor doi, relația evidențiată prin două episoade, două elemente de structură/compoziție relevante și concluzie.

Introducere

Relațiile dintre personaje sunt fundamentale într-o operă epică, deoarece ele declanșează conflictul și evoluția acțiunii. În romanul lui Mihail Sadoveanu, relația dintre Vitoria Lipan și Gheorghită reprezintă un proces de formare: mama îl conduce pe fiu din spațiul protejat al copilăriei spre responsabilitatea maturității.

I. Statutul social, moral și psihologic al personajelor

Tabel de memorat: Vitoria vs. Gheorghită

Statut	Vitoria Lipan	Gheorghită
Social	femeie de la munte, soție de cioban, mamă și autoritate a familiei în absența lui Nechifor	fiul lui Nechifor și al Vitoriei, tânăr aflat în proces de maturizare, fără autoritate proprie la început
Moral	dreaptă, fidelă, hotărâtă, ghidată de datorie, rânduială și onoare familială	ascultător, sensibil, afectuos, învață treptat responsabilitatea și curajul
Psihologic	lucidă, intuitivă, stăpână pe sine, capabilă să transforme suferința în acțiune	nesigur la început, apoi mai stăpân pe sine, modelat de autoritatea mamei și de experiența drumului

MNEMONIC DE CONTRAST: VITORIA = V.I.G. / GHEORGHITĂ = A.C.M.

Vitoria V.I.G. = Voință, Intuiție, Ghid moral.

Gheorghită A.C.M. = Ascultare, Curaj, Maturizare.

Formula de ținut minte: VIG conduce; ACM se formează.

II. Relația ilustrată prin două episoade

Episodul 1 - Pregătirea plecării și cuțitul de la brâu

Înainte de drumul, Vitoria îl pregătește pe Gheorghită pentru misiunea de a afla soarta tatălui. Ea îi corectează gesturile, îi observă teama și îl învață că adevărata putere nu stă în armă, ci în judecată, stăpânire și rânduială. Relația este una maternă, dar și inițiativă: Vitoria nu îl protejează pentru a-l ține copil, ci îl protejează pregătindu-l să devină bărbat responsabil.

Episodul 2 - Drumul anchetei

În timpul călătoriei, Gheorghită învață să observe, să tacă și să judece lumea. Vitoria îi oferă sfaturi, dar îl lasă treptat să participe la căutare. Drumul devine o școală a maturizării, iar mama devine ghid moral și spiritual. Relația dintre cei doi nu este construită pe egalitate, ci pe transmitere: Vitoria îi transmite fiului valorile tatălui și ale lumii tradiționale.

Episod bonus - Parastasul și maturizarea finală

Finalul arată transformarea lui Gheorghită. În momentul demascării vinovaților, el nu mai este doar copilul care ascultă, ci tânărul care participă la restabilirea dreptății. Vitoria conduce scena prin inteligență și autoritate, iar Gheorghită își asumă rolul de continuator al tatălui.

MNEMONIC PENTRU EVOLUȚIA RELAȚIEI: P.D.P.

P = Pregătirea: mama îl așază în rolul de fiu responsabil.

D = Drumul: Vitoria îl formează prin sfat, observație și exemplu.

P = Parastasul: Gheorghită participă la dreptate și devine matur.

III. Două elemente de structură/compoziție relevante pentru relație

1. Titlul

Titlul este relevant pentru relația Vitoria-Gheorghită deoarece baltagul marchează trecerea de la copilărie la maturitate. Obiectul nu este doar arma crimei sau instrumentul dreptății, ci și semnul responsabilității masculine pe care Gheorghită trebuie să o înțeleagă sub îndrumarea mamei. Prin titlu, relația capătă valoare inițiativă.

2. Conflictul

Conflictul principal, descoperirea crimei și pedepsirea vinovaților, creează cadrul în care relația mamă-fiu se dezvoltă. Vitoria conduce acțiunea, iar Gheorghiță învață prin participare. Astfel, conflictul exterior produce un conflict interior de maturizare: fiul trebuie să depășească nesiguranța și să devină continuatorul tatălui.

3. Perspectiva narativă

Perspectiva narativă obiectivă permite evidențierea procesului de formare fără confesiune directă. Naratorul urmărește mai ales conștiința Vitoriei, dar surprinde și transformarea lui Gheorghiță. Cititorul vede cum autoritatea maternă, drumul și confruntarea cu moartea îl modifică treptat pe fiu.

Concluzie pentru relație

Relația dintre Vitoria Lipan și Gheorghiță este una de formare și inițiere, construită pe autoritate morală, afecțiune și încredere. Vitoria este mamă, ghid și păstrătoare a legii nescrise, iar Gheorghiță evoluează de la copil nesigur la tânăr capabil să înțeleagă datoria, dreptatea și continuitatea familiei. Astfel, relația lor simbolizează legătura dintre trecut, prezent și viitor.

PARTEA IV. SCHIȚA RAPIDĂ CU MNEMONICS

Această parte este pentru recapitulare vizuală. Elevii o citesc pe verticală, bloc cu bloc. Fiecare cod mnemonic trebuie repetat fără material, apoi completat din memorie.

A. OPERA

CONTEXT - CURENT - AN

Curent literar: realism tradițional interbelic.

An apariție: 1930.

Tip de roman: obiectiv, tradițional, monografic, inițiativ, mitic și polițist.

Autor: Mihail Sadoveanu, reprezentativ pentru proza interbelică.

Formulă: persoana a III-a, narator omniscient, cronologie, verosimilitate.

BALTAGUL - CONCEPTE-CHEIE

B: Baltagul = crimă, justiție, inițiere.

A: Ancheta Vitoriei = drum, întrebări, deducții.

L: Lipan = familia ca centru moral.

T: Tradiția = datini, ritualuri, rânduială.

A: Arhaicul = semne, credințe, lege nescrisă.

G: Gheorghiță = maturizare.

U: Uciderea = adevărul ascuns.

L: Lupu = recunoașterea vinovatului.

TEMĂ + EPISOADE

Temă: viața omului de la munte / căutarea adevărului / refacerea dreptății.

Episod 1: legenda și semnele - lumea arhaică, presimțirea, Nechifor absent.

Episod 2: parastasul - reconstituirea crimei, demascarea vinovaților.

Bonus relație: drumul - Vitoria îl formează pe Gheorghiță.

STRUCTURĂ - COMPOZIȚIE - LIMBAJ

Titlu: simbol al crimei, dreptății și inițierii.

Conflict: exterior moral + interior psihologic + tradiție/modernitate.

Perspectivă: obiectivă, persoana a III-a, narator omniscient.

Timp: cronologic, cu rememorări și reconstituiri.

Stil: sobru, arhaic, cu regionalisme și tonalitate ritualică.

B. PERSONAJUL - VITORIA LIPAN

STATUT INIȚIAL -> EVOLUȚIE

Start: soție de cioban și mamă într-o comunitate tradițională.

Declanșator: întârzierea lui Nechifor și semnele rele.

Criză: absență, neliniște, drum, contact cu autoritățile și lumea străină.

Transformare: suferința devine anchetă și acțiune.

Final: restabilește adevărul și ordinea morală.

H.I.J. - TRĂSĂTURI

H = Hotărârea: merge până la capăt.

I = Intuiția: citește semnele și oamenii.

J = Justiția: nu acceptă crima nepedepsită.

SCENE DE CARACTERIZARE

Semnele: presimțire, luciditate, legătură cu rânduiala arhaică.

Drumul: anchetă, observație, inteligență practică.
Parastasul: autoritate, demascare, dreptate.

C. RELAȚIA VITORIA - GHEORGHÎȚĂ

S.M.P. AL CELOR DOI

Social: Vitoria conduce familia; Gheorghîță este fiul în formare.
Moral: Vitoria este ghidul dreptății; Gheorghîță învață responsabilitatea.
Psihologic: Vitoria este stăpână pe sine; Gheorghîță trece de la teamă la curaj.

V.I.G. VS A.C.M.

Vitoria: Voință, Intuiție, Ghid moral.
Gheorghîță: Ascultare, Curaj, Maturizare.
Contrastul produce inițierea: mama știe, fiul învață.

P.D.P. - EVOLUȚIA RELAȚIEI

P = Pregătirea: Vitoria îl scoate din copilărie.
D = Drumul: fiul învață prin observație și sfat.
P = Parastasul: maturizarea se confirmă prin participarea la dreptate.

Tabel rapid de mnemotehnici

Literă / cod	Ce reții	Formulare de pus în eseu
BALTAGUL	roman tradițional	Baltagul = simbol al crimei, dreptății și inițierii.
LE-PA	tema operei	Legenda și semnele deschid romanul; parastasul reface dreptatea.
SMP	statut personaje	Social, Moral, Psihologic.
HIJ	Vitoria	Hotărâre, Intuiție, Justiție.
VIG/ACM	contrast relație	Vitoria conduce, Gheorghîță se maturizează.
PDP	evoluția relației	Pregătire, Drum, Parastas.
TIT-CO-PER	structură	Titlu, Conflict, Perspectivă.
ISEEC	eseu BAC	Introducere, Statut, Episoade, Elemente, Concluzie.

PARTEA V. SUBIECT, BAREM ȘI SCHELET DE ESEU

Subiectul al III-lea - relația dintre două personaje

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți relația dintre două personaje într-un text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.

Repere de bifat în eseu

- ☐ prezentarea statutului social, moral și psihologic al fiecărui personaj;
- ☐ evidențierea relației prin două episoade/secvențe comentate;
- ☐ analiza a două elemente de structură, compoziție și/sau limbaj relevante pentru relație;
- ☐ introducere, cuprins și concluzie clare;
- ☐ minimum 400 de cuvinte și limbă literară.

MNEMONIC PENTRU ESEU: I.S.E.E.C.

I = Introducere: relațiile declanșează conflictul; Vitoria-Gheorghiță = inițiere mamă-fiu.
S = Statut: social, moral, psihologic pentru fiecare personaj.
E = Episod 1: pregătirea plecării / cuțitul / începutul inițierii.
E = Episod 2: drumul sau parastasul / maturizarea fiului.
C = Compoziție: titlu, conflict, perspectivă narativă, concluzie.

Schelet de eseu - relația Vitoria Lipan și Gheorghiță

1. Introducere

Într-o operă epică, relațiile dintre personaje au rolul de a declanșa acțiunea și de a evidenția evoluția morală a protagoniștilor. În romanul *Baltagul*, de Mihail Sadoveanu, relația dintre Vitoria Lipan și Gheorghiță este una de formare și inițiere, deoarece mama îl conduce pe fiu spre maturitate, în contextul căutării adevărului despre moartea lui Nechifor Lipan.

2. Statutul personajelor

Vitoria Lipan este soție de cioban, mamă și autoritate morală a familiei. Social, aparține lumii tradiționale de la munte; moral, este dreaptă și fidelă; psihologic, este intuitivă, lucidă și stăpână pe sine. Gheorghiță este fiul aflat în proces de maturizare. Social, depinde încă de familie; moral, învață ascultarea și responsabilitatea; psihologic, trece de la teamă și nesiguranță la curaj și asumare.

3. Episodul 1

Un prim episod relevant este pregătirea plecării la drum. Vitoria îl observă pe Gheorghiță și îl pregătește pentru misiunea de a afla soarta tatălui. Prin sfaturile sale, mama îi transmite că adevărata putere nu stă în armă, ci în judecată și stăpânire de sine. Episodul evidențiază relația maternă, dar și rolul inițiativ al Vitoriei.

4. Episodul 2

Un al doilea episod relevant este drumul anchetei sau scena finală a parastasului. Pe drum, Gheorghiță învață să observe lumea și să participe la căutarea adevărului. În final, el asistă la demascarea vinovaților și participă la restabilirea dreptății. Astfel, relația mamă-fiu devine mecanismul prin care se transmite responsabilitatea de la o generație la alta.

5. Două elemente de structură/compoziție

Titlul este relevant deoarece *baltagul* simbolizează crima, dreptatea și inițierea lui Gheorghiță. Conflictul exterior, descoperirea ucigașilor lui Nechifor, generează și un conflict interior de maturizare pentru fiu. Perspectiva narativă obiectivă permite prezentarea relației ca proces de formare, fără confesiune directă, dar cu accent pe acțiuni și gesturi semnificative.

6. Concluzie

În concluzie, relația dintre Vitoria Lipan și Gheorghiță este una de inițiere, bazată pe autoritate morală, iubire maternă și transmiterea valorilor tradiționale. Vitoria este ghidul, iar Gheorghiță este fiul care se formează prin experiența drumului, a morții și a dreptății.

PARTEA VI. FLASHCARDS

Flashcards pentru învățare rapidă. Acoperă opera, personajul și relația. Elevul trebuie să răspundă fără material, apoi să verifice spatele cardului.

FAȚĂ - Întrebare	SPATE - Răspuns
Care este curentul literar al romanului Baltagul?	Realism tradițional interbelic, cu dimensiune monografică, mitică, inițiatcă și simbolică.
Care este anul apariției?	1930.
Care sunt două trăsături ale romanului tradițional?	Cronologie/verosimilitate și prezentarea lumii rurale arhaice prin datini, ritualuri și norme morale.
Care este tema romanului?	Viața omului de la munte, căutarea adevărului, iubirea conjugală, inițierea și refacerea dreptății.
Ce semnifică titlul?	Baltagul este arma crimei, instrumentul dreptății și simbol al inițierii lui Gheorghită.
Care este conflictul principal?	Conflict exterior moral și social: descoperirea ucigașilor lui Nechifor și pedepsirea lor.
Ce tip de narator are romanul?	Narator omniscient, obiectiv, persoana a III-a.
Care este trăsătura dominantă a Vitoriei?	Hotărârea justițiară, susținută de intuiție, luciditate și stăpânire de sine.
Ce episoade folosești pentru Vitoria?	Semnele și pregătirea plecării; drumul anchetei; parastasul și demascarea vinovaților.
Ce relație există între Vitoria și Gheorghită?	Relație mamă-fiu, de formare și inițiere, bazată pe autoritate, afecțiune și transmiterea valorilor.
Ce evoluție are Gheorghită?	De la copil nesigur la tânăr capabil să participe la restabilirea dreptății și să preia rolul tatălui.
Care este mnemonic-ul pentru eseu?	I.S.E.E.C. = Introducere, Statut, Episoade, Elemente, Concluzie.
Care este mnemonic-ul pentru Vitoria?	H.I.J. = Hotărâre, Intuiție, Justiție.
Care este mnemonic-ul pentru relație?	P.D.P. = Pregătire, Drum, Parastas.

Formula ultra-rapidă de memorat

BALTAGUL ÎN 30 DE SECUDE

Roman tradițional realist, publicat în 1930, despre lumea arhaică de la munte.
 Vitoria pornește în căutarea lui Nechifor, condusă de semne, iubire și datorie.
 Drumul devine anchetă pentru mamă și inițiere pentru Gheorghită.
 La parastas, crima este reconstituită, vinovații sunt demascați, iar ordinea morală se refacă.
Cuvinte-cheie: tradiție, rânduială, dreptate, inițiere, familie.